

ایران فردا؛ جمعیت جوان می‌خواهد

در حالی که بررسی‌های مرکز آمار ایران نشان می‌دهد جمعیت کشور رو به پیری رفته و آهنگ رشد جمعیت در حال کند شدن است، کارشناسان نسبت به تاثیر تغییرات جمعیتی بر روند توسعه و رشد اقتصادی کشور هشدار می‌دهند.

کارشناسان می‌گویند پیری جمعیت مانع توسعه و پیشرفت ایران در آینده می‌شود
ایران فردا؛ جمعیت جوان می‌خواهد

در حالی که بررسی‌های مرکز آمار ایران نشان می‌دهد جمعیت کشور رو به پیری رفته و آهنگ رشد جمعیت در حال کند شدن است، کارشناسان نسبت به تاثیر تغییرات جمعیتی بر روند توسعه و رشد اقتصادی کشور هشدار می‌دهند.
به گزارش خبرنگار ما، رهبر معظم انقلاب در دیدار سوم مرداد ماه جاری خود با مسئولان و کارگزاران نظام چالش تاثیر تغییرات جمعیتی بر روند توسعه کشور را گوشزد کردند.

ایشان تاکید کردند: جمعیت جوان، بانشاط و تحصیلکرده عامل پیشرفت کشور است و تداوم سیاست‌های گذشته درباره تجدید نسل در آینده‌ای نه‌چندان دور می‌تواند باعث کاهش جمعیت جوان کشور شود. حضرت آیت‌الله خامنه‌ای بر تجدیدنظر در سیاست‌های جمعیتی کشور تاکید و خاطرنشان کردند این سیاست‌ها در برهه‌ای از زمان درست بود؛ به طوری که کشور در سال 71 به مقاصدی که از $171\#&$ ؛ تجدید نسل» وجود داشت، رسید. لذا این سیاست‌ها باید از سال 71 مورد بازنگری قرار می‌گرفت که انجام نشدن این امر خطایی است که باید جبران شود. ایشان با اشاره به گزارش‌های دقیق و علمی، تصریح کردند که اگر روند فعلی ادامه پیدا کند، نسل جوان کشور کم شده و بتدریج به سوی پیری جمعیت حرکت خواهیم کرد، همچنین جمعیت کشور نیز کم شده به طوری که در آینده‌ای نه‌چندان دور جمعیت کشور از رقم فعلی نیز کمتر خواهد شد.

هشدارهای آماری

نگاهی خلاصه به آخرین داده‌های سرشماری عمومی سال 90 بر این گفته‌ها صحه می‌گذارد. مرکز آمار ایران با استناد به شاخص‌هایی چون میانگین سنی و امید به زندگی و همچنین نرخ باروری پیش‌بینی کرده است، جمعیت ایران رو به کاهش و پیری می‌رود.

براساس این داده‌ها در 25 سال اخیر نرخ باروری ایران از $6/4$ درصد دهه 70 به $1/29$ درصد در سال 90 رسیده است که این نرخ کمترین نرخ باروری در میان کشورهای مسلمان بوده و از نرخ باروری در کشورهای چون نروژ، ترکیه و حتی آمریکا نیز کمتر است.

نتایج اعلامی از سوی مرکز آمار ایران همچنین حاکی است که میانگین سنی مردان که در سال 85، $27/9$ سال بوده در سال 90 به $29/86$ سال رسیده است. همچنین میانگین سنی زنان از $27/9$ سال در سال 85 به $30/3$ سال در سال 90 افزایش یافته است. امید به زندگی مردان نیز از $71/1$ سال در سال 85 به $72/1$ سال در زمان 90 و امید به زندگی زنان از $73/1$ سال در سال 85 به $74/6$ سال در سال 90 رسیده است.

مرکز آمار ایران برآورد کرده است که هر خانوار ایرانی به طور متوسط $1/5$ فرزند دارد. سرانجام مرکز آمار ایران نرخ رشد جمعیت را اعلام و تصریح کرده است که آهنگ رشد جمعیت از $1/62$ درصد در سال 85 به $1/29$ درصد کاهش یافته است.

در تحلیل مرکز آمار ایران اعلام شده که جمعیت بالای 40 سال ایران در سال 2030 میلادی از رشد 108 درصدی برخوردار شده به طوری که در این سال 26 میلیون و 200 هزار نفر از کل جمعیت کشور - یعنی از هر 3 نفر یک نفر - در این رده سنی قرار خواهند گرفت. براساس برآوردهای موجود میانگین سنی ایرانیان که تا سال 1997 کمتر از 20 سال بود در سال 2010 به $26/7$ سال و در سال 2030 به $37/5$ سال خواهد رسید. بر این اساس حداکثر تا سال 1420 یعنی تا 29 سال آینده رشد جمعیت در کشور منفی شده و 47 درصد جمعیت کشور را سالمندان تشکیل می‌دهند.

جمعیت و توسعه کشور

در همین حال اکثر کارشناسان اقتصادی رشد خردمندان و متوازن جمعیت را ضامن حفظ آهنگ رشد و توسعه کشور، افزایش تولید ملی و رفع چالش‌های داخلی و خارجی قلمداد می‌کنند. با این حال آنها بر رعایت جنبه‌های مختلف رشد جمعیت اصرار ورزیده و قویا توصیه می‌کنند این رشد باید خردمندان و با در نظر گرفتن همه جوانب برنامه‌ریزی شود.

دکتر محمد خوش‌چهره، استاد اقتصاد دانشگاه تهران در این باره به خبرنگار ما می‌گوید: موافقان و مخالفان رشد جمعیت هر یک دارای دلایلی برای اثبات نظرات خویش هستند. لذا برای تصمیم‌گیری قطعی در این باره باید وزن دلایل موافقان و مخالفان را بررسی کرد.

وی افزود: روشن است که جمعیت و نرخ رشد آن یکی از پایه‌ای‌ترین عناصر نظام برنامه‌ریزی اقتصادی، اجتماعی و سیاسی و متغیر مهم نظام تصمیم‌گیری کلان ملی است. جمعیت از بعد تاثیرگذاری بر نرخ رشد اقتصادی، از بعد ساختار جمعیت یعنی ترکیب سنی، از بعد خانوار، جمعیت شاغل، توزیع و تمرکز جغرافیایی و بویژه تعدد قومیت، نژاد و زبان، مولفه‌ای بسیار مهم است.

وی اظهار کرد: با این حال اصلی‌ترین سوال درباره جمعیت، میزان نرخ رشد طبیعی آن در کشور است که مهم‌ترین موضوع در این باره ترکیب سنی جمعیت است. البته ملاحظات فراملی مانند جایگاه نرخ رشد جمعیت کشور در منطقه و جهان نیز اهمیت این بحث را بیشتر و مباحث آن را پیچیده‌تر می‌کند.

خوش‌چهره تصریح کرد: در نتیجه این که رشد جمعیت فرصت است یا تهدید، هر یک موافقان و مخالفان خودش را دارد و ذی‌حق بودن هر یک نیز به نوع نگاه به تهدید و فرصت برمی‌گردد.

این استاد مدیریت استراتژیک گفت: اما آن گونه که مقام معظم رهبری فرمودند، ورود به مساله جمعیت باید خردمندانه باشد تا خروجی آن جمعیت مولد و تربیت شده از کار درآمد. قطعاً منظور نظر ایشان «تولید صرف» جمعیت نیست؛ بلکه الزاماتی که در این میان وجود دارد نیز مهم است. خوش‌چهره افزود: نگاهی به آمارهای موجود نشان می‌دهد جمعیت ایران روبه پیر شدن حرکت می‌کند و این پیری نه تنها بر نرخ رشد اقتصادی و تولید ملی تاثیر می‌گذارد؛ بلکه با توجه به تهدیدهایی که دائماً برای کشور وجود دارد، بر اهرم‌های اقتدار ملی نیز موثر است.

وی گفت: لذا طرح این موضوع در شرایط حاضر عالمانه است، اما عمل به آن نیز نگاهی عالمانه لازم دارد که همه شرایط را در نظر گرفته و به واقعیات و شرایط اقتصادی و اجتماعی نیز توجه نشان دهد.

همچنین دکتر عماد افروغ، جامعه‌شناس در گفت‌وگویی کوتاهی با خبرنگار ما، با اشاره به این که روند حرکت ترکیب جمعیت کشور باید با نگاهی همه‌جانبه بررسی شود، اظهار کرد: اگر آمارها می‌گویند جمعیت کشور روبه پیری می‌رود و سهم جمعیت جوان در آن کاهش می‌یابد، این از جهات گوناگون مانند کاهش تولید ملی، کاهش تولید علم و مسائل غیراقتصادی دیگر قابل بررسی علمی است.

وی افزود: باید بررسی شود هم‌اکنون نرخ رشد جمعیت کشور با توجه به امکانات موجود در فضای اقتصادی و اجتماعی کشور چقدر است و آنگاه تناسب این رشد را بررسی کرد و به نتیجه نهایی رسید، اما آنچه روشن است این که پیری جمعیت در هیچ کشوری پدیده مطلوبی نیست؛ چراکه جلوی روند توسعه کشور را می‌گیرد.

البته در مقابل تشویق بدون زمینه‌سازی برای رشد جمعیت نیز راه‌حل نیست؛ چراکه همزمان با رشد جمعیت باید امکانات زیرساختی برای تربیت و هدایت جمعیت به سوی نیازهای کشور ایجاد شود و این دو بال با یکدیگر مدنظر قرار گیرد.